

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egyes évre. . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKEZTŐSÉG:

Városi közléveljáró (városbír.)
földszint 7. sz. Ide küldendő
a kéziratok.

KIADÓNYALAT:

Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája, az előfizetők az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A fizetésrendezés.

— Ajánlja a bizottsági közgyűlés figyelmébe —

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése annak idején kimondotta, hogy a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság munkáját és az ezzel szervei összefüggésben levő fizetésrendezési javaslatot a szeptemberi rendes közgyűlésen kívánja tárgyalni.

Miután pedig az ügyek csak úgy intézhetők el, a felvetett eszmék csak akkor hozhatnak gyümölcsöt, ha a közgyűlési határozatok végrehajthatnak, valóban itt az ideje, hogy ezen régóta húzódó kérdés vagy végleg kerüljön le a napirendről, vagy pedig oly irányban oldassék meg, mely méltó Debreczen sz. kir. város gondolkodásához, másrészt a városi tisztviselők, valamint a séged- és kezelőszemélyzetnek jogos igényeit kielégíti.

Mert ugy a szervezeti szabályzat módosítását, mint a város összes tisztviselőinek és alkalmazottainak fizetésrendezési ügyét tovább halasztani nem lehet. Ősdi amaz és nem méltányos a mostani javadalmazás. Elmondották ezt már többen nemcsak a helyen, hanem az összes helyi lapokban, valamint a fórumon és a társaságokban egyaránt.

Változtak a megélhetési viszonyok, változni kell, illetve a megélhetési cikkek árának emelkedésével emelkedni kell a tisztí fizetéseknek is. Nem szabad tehát álokoskodásokkal huzni-halasztani a fizetésrendezés megoldását nemcsak azért, mert e tekintetben Debreczen ugyszólván egyedül maradt hátra a nagy városok között, de azért sem, mert nem szabad a tisztviselőkart kitenni annak a veszedelemnek, hogy az adósságok tengerébe merüljön és az anyagiakkal való küzdelemben lelkének nemesebb része elpusztuljon.

Megengedjünk, hogy ezen kérdés megoldása terhet ró a városra. Ez a teher azonban számba sem jöhet, ha a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által megszavazott és a belügyminiszter un által időnként jóváhagyott drágasági pótlék összegét a fizetésrendezés folytán előállandó többletbe betudjuk. És míg a drágasági pótlék megadása vagy megtagadása a hangulat alatt születik meg és igen könnyen megeshetik, hogy a közgyűlés az idevonatkozó kérelmet elutasítja, továbbá, mivel ez igazán csak alaminaszamba megy, sokkal okosabb dolog felhagyni a drágasági pótlékkal és oly fizetési javaslatot terjeszteni

elő, mely állandóan gondoskodik a tisztviselők és alkalmazottak anyagi helyzetéről és lehetővé teszi, hogy azok, akik a város ezerégu ügyeit intézik, ne legyenek az anyagi romlásnak és az anyagi romlást okvetlenül követő lelki lehangoltság áldozatai.

E lapok felelős szerkesztője a tavaszon készített egy fizetésrendezési javaslatot. Megvallom az igazat, hogy nekem ez a javaslat tetszett, mert nem lőtt túl a célon, nem kedvezett sem jobbra, sem balra, hanem egyenlő mértékkel mért a legmagasabb és legalacsonyabb állás részére. És végeredményében az egész fizetésrendezési javaslat — a mostani drágasági pótlékot is véve — ha jól emlékezem, 30—40,000 koronával terhelte volna meg a költségvetést. Ennyit pedig valóban nem sajnálhatunk attól a testülettől, mely idejét, lehetőségét a közbő javára szenteli és becsületességével, megbízhatóságával szolgálja a várost és annak ügyeit.

Kár volt ezt a javaslatot ad acta tenni. Egészenben jó volt és ami egy ember szemének figyelmét elkerülte, azt pótolni lehetett volna könyveden.

Ámde nálunk az a baj, hogy a legéletrevalóbb eszmék is elpusztulnak a részvétlenség sekély vízében. Legjobb szándékkal megkezdett terveink alig tudnak telő alá jutni. Nem a tanácsban, nem a közgyűlési termekben hal meg az eszmé, hanem a különböző bizottságok utvesztőjében vesztik el termékenyítő erejüket, Kevesebb bizottság és több munka; kevesebb bizottsági tag és több kötelesség: ez csakis így lehet egy minden ízében modern, intézményekben gazdag várost létrehozni, nem pedig halasztási indítványokkal, szörszálhasogatással, rabulisztikus szármacséplésekkel és az egyéni érdekek kidomborításával.

Nagy és kis városok, községek és magánvállalatok, pénzintézetek valamennyien leszámoltak már az általános drágasági viszonyokkal, a megélhetés nehézségeivel és többé-kevébbé kielégítő módon rendezték és emelték tisztviselőik fizetését. A legtöbb helyen egyetlenegy tiltakozó szó sem hangzott el a fizetésemelés ellen. Mint egy ember állott fel a törvényhatósági bizottság és képviselőtestület, mert belátta, hogy nem tulkövetelés az, amit a tisztikar támaszt, hanem majdnem kétségbeesett védekezés a napról-napra rosszabbodó megélhetési viszonyokkal szemben. Elvállalta a legtöbb város a közköltő emelkedését, mert érezte, hogy tisztviselőivel szemben

szinte köteleve van az áldozatkészség gyakorlására.

Nálunk igen kevés gondolkozó ember van, aki be nem látja, hogy a tisztviselőknek és városi alkalmazottnak a fizetésrendezésre vonatkozó mozgalmuk jogosult és nem oly kérdés, melyet csakis nagy áldozatok árán teljesíthetnének. És ennek dacára ez a javaslat csigalassúsággal halad a megoldás felé. Szinte tűnődve kérdezem én is, mások is, akik tisztviselőink helyzetét ismerem, hogy mi akadályozza a fizetésrendezés nyélbeütését. Mert hiszép édes Istenem, az ilyen javaslat elkészítéséhez talán csak nem kellene hónapok vagy éppen esztendők? Az egész javaslathoz nem kell egyéb, mint az állami fizetésrendezés ismerete és egy-két — Debreczennel egyenlő rangu — város megállapított fizetési táblázata, első sorban pedig *jóakarát és méltányosság*. Ha ezek rendelkezésre állanak és megvannak, egy-két hét alatt meg lehet készíteni a fizetésrendezési javaslatot, amelynek vezető gondolatai akár az egyik, akár a másik tervezetben ki vannak domborítva. Maga a szervezeti szabályzat módosítása tudunkkal valamelyes fiókban hever, ha tehát ez meg van, a fizetésrendezési javaslat akár minden egyes tétel megokolásával készen lehet rövid határidő alatt.

Én tehát, aki mint bizottsági tag szívemen viselem a tisztviselők érdekeit, azon háromtagu bizottsághoz fordulok, mely a fizetésrendezési javaslat elkészítésével van megbízva, kérdem tőlük szeretettel, hogy nyilatkozzanak, hogy mi az oka ezen javaslat késésének? Nincsenek-e adataik, amelyekből dolgozhatnának, vagy talán a nyári nagy meleg nem alkalmas a közkérdések megoldására? Vagy maguk a bizottság tagjai nem akarják a javaslatot elkészíteni és úgy okoskodnak, hogy merüljön el az eszme a feledés tengerébe? Ez utóbbit nem akarom feltenni és nem tudom elhinni és éppen azért azon meggyőződésben végzem soraimat, hogy az a javaslat elkészül és a szeptemberi közgyűlés érdemlegesen és a tisztikar teljes megnyugvására fog ez ügyben dönteni.

A fizetésrendezésre itt a tizenkettedik óra, mert a mostani állapotok nemcsak a tisztviselők helyzetét nehezítik meg, hanem oly szintben tűntetik fel a várost, mintha egyedül állana az országban mint olyan, aki a becsületes munkát illő renumerációval nem akarná honorálni.

Már pedig noblesse oblige!

Egy bizottsági tag.

A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy hasznosítására kiküldött albizottság folyó hónap 14-én ülést tartott Kovács József polgármester elnöklésével.

Az ülésen az albizottság a következő javaslatot terjesztette be:

Nagyságos Polgármester Ur!

A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött bizottságnak a folyó évi július hó 6-án megtartott üléséről felvett jegyzőkönyv 9. sz. határozata

alapján javaslatunkat a következőkben tesszük meg:

Azon alapelvből kiindulva, mely megbízatásunk teljesítésénél is irányelvül szolgált, hogy t. i. a Hortobágy az állattenyésztés céljaira a mostani állapotában továbbra is sértetlenül fentartassék és amellet a házipénztár is megkapja a Hortobágyból a maga jövedelmét, annak határozott kijelentésével, hogy ezen javaslatunk a gazdaságközönségnek a Hortobágyhoz eddig táplált jogaítt semmi tekintetben nem érintheti, tisztelettel javaslatba hozzuk, hogy évenként 40.000 korona, azaz negyvenezer korona, mint a jószágirtó gazdaságközönség által, a pótdó eszökentése céljából a házipénztár részére megajánlandó összeg, a Hortobágyra a gazdasági-és intéző-bizottság meghallgatásával és hozzájárulásával kivettessék, illetve a Hortobágy költségvetésében előirányoztassék s a költségvetés ezen összegnek is beszámításával az eddigi alapon állapíttassék meg.

Ezzel szemben joga legyen az egyes gulyartartó gazdaságoknak, illetve egyes jószágirtóra alakult csoportoknak a részükre kijelölt területeken belátásuk szerint a legeltetést egyes részekben tilalmazhatni és azokon szénát kaszálhatni, önként érthetőleg az illető gazdaságok jószágainak a pusztán való élelmezése céljából.

Ezzel kapcsolatban a legeltetési szabályrendelet átalakítását, illetve pótlását is szükségesnek tartjuk és azt javaslatba is hozzuk, még pedig a következő irányelvek szerint:

1. A legeltetési jog, melyből kifolyólag az eddigi kulcs szerinti körülbelül 40.000 darab számos jószág volt kihajtható a tulajdonosok által, redukáltassék és pedig aként, hogy az újabb kulcs szerint csupán 28.000 darab számos jószágra adassék meg ez a jog.

2. A lakókra nézve, akik különben is nem jögalapon, hanem csupán a közgyűlés engedélyével fogva legeltethetnek, ez a kedvezmény hatályon kívül helyeztessék.

3. Az ily értelemben megállapítandó legeltetési joggal az illető ház- vagy földbirtokos szabadon rendelkezhezzék, azt másoknak is rendelkezésre bocsáthassa, illetve el is adhassa, azonban annak határozott kikötésével, hogy a legeltetési jog csupán csak helybelieknek engedhető át, az idegeneknek teljes kizárásával, önként értetvén, hogy az ilyen átengedés mindenkor csak egy legeltetési időnyire terjedhet ki, mivel a legeltetési jog a ház-, illetve földbirtok elválaszthatatlan tartozékát képezi.

4. Kivánatként tartjuk továbbá, hogy a szabályrendelet újból leendő átdolgozásánál az 1894. évi XII. t.-c. vonatkozó rendelkezései is, amennyiben ezen rendelkezések célszerűek és az itteni viszonyoknak megfelelőek, szintén figyelembe véttessenek.

Kimondandó volna továbbá, hogy mindenféle, a Hortobágygyal összefüggésben lévő legeltetési ügyek, mint az évi költségvetés megállapítása, legelőberek kivetése, behajtása, törlése stb. a gazdasági-és intézőbizottság véleményének is meghallgatásával intézendők el.

Ezen alapon indulva, véljük tekintes Bizottság, hogy a Hortobágy hasznosításának több mint 10 év óta vajdó ügye végleges megoldást nyerend.

Kelt a kiküldött hat tagu bizottságnak 1907. évi július hó 14., 21., 28., augusztus hó 4. és 13. napjain tartott üléseiből. Király Gyula tanácsnok, Polgári Bálint, Szentesi János, Kertész János.

Szentesi János az albizottság egyik tagja pótlólag megjegyzi, hogy az albizottságnak van egy másik javaslata is; nevezetesen az, hogy az eddigi díjakon kívül a jószág tartó gazdák hajlandók volnaának legeltetés díj címén még 40.000 koronát fizetni, vagy beleegyezni abba, hogy a Hortobágy bármely részén szakítson ki a város 10.000 holdat és hasznosítsa azt legjobb meggyőződése szerint szabadon. Ezzel szemben a többi föld örök időkre legeltetés céljaira szolgáljon és ezen joga a legeltető gazdáknak telekönnyvi feljegyzés által biztosítsák.

Juhász Ignác bizottsági tag azt mondja, hogy az albizottság javaslatainak készítésénél a főkérdéseket mellőzte.

Aczél Géza főmérnök sem fogadja el a javaslatot és mindketten jobban szerették volna, ha az albizottság a tulajdonjog kérdésének firtatása helyett a kaszálásról és legeltetésről tett volna valamelyes érdemes javaslatot.

Végül a bizottság elhatározta, hogy a legeltetési szabályrendelet módosításának előmunkálatainak megkezdi.

Habár érdemleges határozathozatal ez alkalommal nem volt, mi mégis örülünk a hallottaknak, mert némi közeledést látunk a legeltető gazdák részéről. Mint minden nagy dolgot, úgy a Hortobágy hasznosításának kérdését is nyíltbe lehet ütni kölcsönös jóakarattal, az ennek tisztázásával, de főleg a tulajdonjog kérdésének kikapcsolásával. A tárgyalásoknál ezt méltatni kell. Mert a tulajdonjog kérdése világos és elvitathatatlanul igaz, hogy a Hortobágy a városé. És ha igen tisztelt gazdaközönségünk a megváltozhatatlan bekenyugszik, csakhamar meg lesz oldva a hasznosítás kérdése, melyből — mint a jövő igazolni fogja — éppen a gazdaközönségnek lesz a legnagyobb haszna.

A szabad orvosválasztás kérdéséhez.

Megvallom csalódottan tettem le azt a lapot, melyben Dr. Tóth Kálmán úr, mint a volt ipartestületi és jelenben a kerületi pénztárnak ügyvezető titkára, szövelt e kérdéshez. Azt vártam volna u. i., hogy új érvekkel, perdöntő adatokkal fog szolgálni a vitás ügy tisztázásához, avagy legalább új anyagot fog szolgáltatni alapos, beható vitára, mely nagyban hozzájárulhatna az elmentés nézetek kiegyenlítésével e fontos kérdés megoldásához, de mindebből mit sem találtam cikkében. Ama reményben, hogy ezt szó nélkül kartársaim sem hagyják, én elhatároztam hallgatni, de ebben is csalódtam, hát mégis válasz-

lok, bár kellemellen igazságokat kelljen is elmondanom.

Mindjárt cikkének bevezető passzusában elárulja, mennyire nem áll a helyzet magaslatán, midőn azt vallja, hogy „az új munkás-pénztár egyik nagy fontossága teendőjét fogja képezni az orvos kérdés szabályozása”.

Nem egyik fontos teendője ez, hanem az egész alkotásnak alapvető munkája, melynek helyes, tökéletes, mindeneket kielégítő megoldása nélkül az egész nagy garral hirdetett szociális humanitarius alkotása politikai vezérünknek egy hajítótűt sem fog érn.

Rajtunk, az orvosi-kar vállain fog nyugodni az egész munkás-pénztár, ha megannyi, még oly jól fizetett jogász vagy nem jogász hivatali apparatust állítanak is be; mert ezek valamennyien összevéve egyetlen beteg munkásnak sem állítják helyre az egészséget, egyetlen sérültnek sem nyújthatnak szakszerű orvosi segélyt.

És éppen ezért az orvosikar zöme feladatainak teljes tudatában igenis a lehető legteltesebb szabad orvos választásnak volt a híve mindenkor és ha most bizonyos korlátozások felvételére megegyeztet, azt sem egyéni, hanem az ügy és a biztosítottak érdekében tette. Annak a most céltalozatos felkarolt és hangoztatott szabad orvos választásnak pedig, melyért Tóth úr is rajong, még csak előkészület sem kell, sem semmiféle tárgyalás: ott van a belügyminiszter által kiadott orvosi díj-táblázat, amél sem többet, sem kevesebbet nem követel senki, azért ha és amikor teheti és kell, gyógyít szívesen minden orvos.

Azonban költve hiszem, hogy ily úton is több vagy nagyobb szabadság nyilvánulna meg az orvos választásban, mert nem kell még oly közönséges insinüciókhoz sem folyamodni, (hogy mert valamely orvos elég gazdag, van pénze stb.; stb.) hogy belássa ki-ki, miszerint mindig vannak és lesznek elfogadható akadályok, melyek egyes orvosokat az ily szolgálat vállalásától eltiltják, aki pedig nem vállalkozik azt képnyszeríteni nem lehet.

Önnök t. cikkirő úr pedig pláne ismertté kelléne mennyire szükségesek, sőt nélkülözhetetlenek néha e terep a korlátok, ha másból nem, ama izgalmas tumultusokból, ablak beverésekből, melyeket működése eddigi terén az ipartestületi beteg-segélyző pénztárnál is a fix orvos rendszer eredményezett. Azt már nem is kívánom, hogy orvos egészségügyi fontosságát bizonyos kivételes magasabb posztiókban álló szaktudósok és kiváltságos oryosoknak ösmerje; de higgye el nekem, hogy nagy szükség van ezekre nem csupán a tudomány művelése és fejlesztése, hanem gyakorlati szempontból: sikeres és eredményes gyógyítás szempontjából is. Kétségbe ejtó végzetes betegedési vagy sérülési esetekben, hol, miben találna vigaszt a megnyugvást a szenvedő, ha nem hivatkozhatnánk mi, gyakorló orvosok, fölöttünk álló magasabb fórumokra? Nem volna boforság ezeket is a mindennapi orvosi gyakorlatban az egyszerű, minden diplomás orvos által egyaránt elvégezhető gyógykezelésben kimeríteni?

A tekintélyekre rossz idők járnak, megengedem, de e téren az orvosi gyakorlat terén ha nem volnának, teremtenünk kellene ilyeneket.

Ott van azonfelül a sok hivatalos teendő. Ezek is sok orvost lekötnek. Talán a szabad orvos választás kedvéért ezeket is felmenteni vélné hivatali teendőik alól?

Én úgy vélem, hogy a munkásság, mint a pénzár érdekeiben inkább az állana, ha mentől szigorubban lenne körvonalazható amaz orvosok elfoglaltsága, akik a pénzár tagjainak gyógyítására vállalkoznak vagyis az incompatibilitás, de erre ez utal ki nem terjeszkedem.

De dr. Tóth cikkirő ur ügyvéd is ha jól tudom. Nem gondolná, ha a munkások jogi védelmének ilyenét összehátasáról lenne szó, mint itt betegséggyógyászról; önkö ügyvédek is arra törekednének, hogy a munkás szabadon választhassa fiskálisát. Önök között talán nem is akadnának, akik az olyan tömeges apró tyukpercek vezetése alól mentesítenők magukat és méltán? Hogy az ily természetes és jogos korlátok bármely tekintetben kárára lennének az ügynek, nem hiszem; de hogy folytonos és célzatos felhánytorgatása kivált ilyen helyről, nem lehet hasznára a munkás betegséggyógyász és balesetbiztosítás ügyének, azt yallom.

Azt mondja ön, „az az ur, aki fizet, ha a pénzár illő honorálás mellett egyenlő mértékkel megfizet, miért ne kívánhassa azt, hogy a munkásság érdekében minden orvos vállalja a gyógykezelést“. Tudok magyarul, még sem értem mit jelent, „illő honorálás mellett, egyenlő mértékkel megfizet“, de mert azt hiszem, azt akarja kifejezni, hogy aki fizet az petyegtet, hát felelek rá.

Akkora tájékozatlanságot már igazán nem mertem volna önről feltételezni, tekintettel állítólagos tapasztalataira az ipartestületnél.

Önök tudnia kellene, hogy az egész munkás jóléti akció, az egész szociális alkotás egy pillanattig sem állhatna fenn mai alapján, ha a mi, az orvosok munkáját csak némileg megközelítőleg is honorálnák vagy honorálni kellene és ha mi minimális követelményekkel lépünk fel, azt csupán hagyományos humanus érzésből és megszokott, könnyelmű nagylelkű voltunkból tesszük, a nagy társadalmi humanitárius célok érdekében: amiért minden mást, csak azt nem érdemlünk ön és önhöz hasonlóktól, hogy sértő insinuatiókkal illessenek.

Az a való tényállás, hogy ismerve karunknak a naivitásig vitt önzellen, nemesség, emberbaráti érzelmét, erre és pusztán erre építette fel a 2/3-ad részben jogászokból álló parlamentünk az egész szociális humanitárius alkotást és ha mi, megunva az örökös méltatlan támadásokat, elhárítjuk magunktól a feladatot, úgy Isten bizony plüvé esik az egész akció.

Azt írja ön tovább, „igaz kétfőn áll a vásár, de ha az orvosok között a teljes szabad orvos választás keresztül nem vihető, hogyan lehet a másik felet arra kényszeríteni, hogy akkor okvetlenül a korlátozott szabad orvos választást fogadjja el“. De hát hol van orvos, aki a teljesen szabad

orvos választásnak ellene szegül és ki akarja kényszeríteni a pénzárt, hogy okvetlenül a korlátozott szabad orvosválasztást fogadjja el? Mindezért szemben az az igaz, hogy a fix alkalmazott pénzár orvosok rendszerétől óvjuk az illetékes tényezőket és ennek a multból ismert szomorú eredményeire tereljük a munkásság figyelmét.

Következőkben, ha jól értelmezem, azt akarja kifejezni, hogy „míg a teljesen szabad orvos választásnál a pénzár szívesen eltekintene bizonyos nehézségektől—melyek kivált az orvosok eljárásainak ellenőrzése, segélyeknek, meg nem engedett gyógyszereknek a pénzár kárára folyósítása, szóval a tagoknak való tulságos kedvezése, melyekkel páciensei számának szaporítása céljából visszaélhet—nyilvánvaló; addig a korlátozott szabad orvos választásnál ettől eltekinteni nem hajlandó“.

Nem tudom, hol veszi Tóth ur a jogcimet karunk ilyenét meggyanúsítására, de nem vitázom vele; csupán annak kijelentésére szorítkozom, hogy szigorú orvosi aethikánk ily visszaéléseket semmi képpen sem hajlandó eltűnni és ha ily önfeltevő kartárs akadnak is, az ellen a törvény alapján létesítendő „állandó orvosi tanács“ minden esetben legnagyobb szigorral fogna eljárni.

Karunk öntől tiszteletet nem követelhet, sőt ez reája nézve meglehetősen közömbös is lehet; de diplománkat önmek is respektálnia kell, fölöttünk sértő kritikát gyakorolni még bocsánatkérés között sem jogosult.

Ebbsel fejtégedéseit tehát mellőzöm, mert azoknak fölötté áll karunk.

Önmek abban igaza lehet, „hogy amint ön a pénzári tagok és főleg a munkásság álláspontját ismeri, azok a teljes szabad orvos választás hiányában egyedül a fix orvos választást tartják jogos igényeik kielégítésére legalkalmasabbnak és ön is ezt követeli“; ámde nem azért van ön ott, hogy helyesen ismerje a munkásság nézetét, sem pedig azért, hogy bármit is e téren követelni jogosult lenne: már pedig mi sokkalta „követlenebb“ forrásból, a mindennapi érintkezésből, éppen az ellenkezőjét tudjuk annak és ami tapasztalatunk a fix orvos rendszernek minden áron való mellőzését tartja a munkásság és pénzártnak is egyaránt érdekében állónak.

A munkásság egyáltalában nem fogja helyesen eljárni, ha mint ön magát kifejezi „Autónom szerveit mint az összmunkásság képviselői útján választatná pénzárta részére annyit amennyi orvost, és nem okulna tapasztalatain, amelyeket többi között az ipartestületi betegséggyógyász pénzárnál szerzett. Ne jósoljon, hogy így vagy úgy meghajol majd a legtöbb orvos a bizalom megnyilvánulása előtt és elvállalja a fix pénzári orvosi állást és ezek felett könnyebb lesz felügyeletet és ellenőrzést gyakorolni, mert a jósek ideje lejárt és honráruma is ma már igen kates. Ne classificationon bennünket; Ne adjon ön nekünk tanácsot mire törekedjünk, és csak bizza reánk, hogy önmagunk állapítsuk meg eljárásunk helyességét.

Ne biztosítson ön bennünket semmiről, mert avval ugyan édes keveset érünk. Gondolja meg in-

kább, hogy amely térré lépett midőn a pénztárnál vezető szerepet vállalt és amely téren én üdvözöltem legmelegebben, amely hasznára lehet a jobb véleményre tér, époly kárára lesz, ha nem változtat mai helytelen álláspontján. Jó lesz mélyebbre hatolni e kérdés ismeretébe, hogy ama nagy reményeknek, melyeket magam is az ön belépéséhez fűztem és melyeknek nagy horderejét ön előtt magán uton feltárni igyekeztem megfélemlhessem. Meg vagyok róla győződve, sőt szentül hiszem, hogy önnek is csak ugyint jó magának a munkás beteg s baleset biztosítás kérdésének a megalkotott törvény alapján lehető leg-tökéletesebb megoldása a célja, nincs hát semmi ok arra, hogy egymást félre értsük vagy elidegenítsük.

Beható tárgyalás és ismertetésére ez ügynek mindenkor szívesen állok rendelkezésére, de ily alapon és irányban, amely mostani cikkét átlenegi nem tárgyalhatunk, azaz jobban mondva velem nem tárgyalhat.

Dr. Burger Péter.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentesítést nyert 1907. évi január hó 9-án. Kihirdetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 12-én.)

(Folytatás.)

Állandó adómentességben részesítenek a gyáros tulajdonát képező gyári és a gyártással szorosan összefüggő, ipari célra szolgáló, a gyári telken épült épületek.

A gyári telken épített munkáslakásokra a törvény 3. §-ának rendelkezései mérvadók és ezek csak az esetben részesíthetők adómentességben, ha ezen szakasz hatálya alá vonatkók; nem adómentesek tehát azok a lakások, melyek nem munkások által használtak. (Lásd a jelen utasítás 18. §-át.)

A gyári telken kívül emelt épületek, kivéve a munkáslakásokat, ha a gyár céljainak szolgálnak is, nem részesíthetők adómentességben. Ide sorozandók a gyárhoz tartozó oly raktárak is, amelyek az illető gyártól elkülönítve, más épületben vannak elhelyezve; ezek azon esetben sem részesíthetők az állandó házádo mentességben, ha azokban kizárólag a kedvezményezett vállalatban előállított iparcikket tartatnak is. Kivételt képeznek e tekintetben a mezőgazdasági szeszfőz-dékkal kapcsolatos marhahizlalás céljaira szolgáló épületek, amelyekre az adómentesség még akkor is kiterjed, ha ezek az épületek nem a gyári telken állanak, de a bekötött marha a kedvezményekben részesített gyár termékein hizlaltatik.

Ha a kedvezményekben részesített gyári vagy ipari épület bármily célra bérbeadatik, az 1870. LI. törvénycikk 2. §-ában megállapított adómentesség megszűnik. A bérbeadott mezőgazdasági szeszfőzdekre és azok tartozékaira tehát ez az adómentesség abban az esetben sem terjed ki, ha ily gyárra az állami kedvezmények bérlő részére engedélyeztettek.

13. §.

A törvény 1. §-ának b) pontja szempontjából gyári épületeknek a gépházak, munkahelyiségek, irodák és azon raktárak tekintendők, amelyekben a gyártáshoz szükséges anyagok, segédanyagok stb. és a gyárban előállított készgyártmányok tartatnak, valamint azok a helyiségek is, amelyek munkások és családtagjaik részére étkezés céljára szolgálnak és díjtalanul engedtetnek át ezen célra; gyári teleknek pedig a telek azon részei, amelyeken az említett épületek állanak és azoktól a be nem épített terület azon része, amely szorosan vett gyári célokra szolgál.

Ha a be nem épített területről pontosan meg nem állapítható, hogy mily hányadában szolgál szorosan vett gyári célokra, akkor oly arányban tekintendő ezen célokra szolgálónak, amely arányban áll az előbb felsorolt épületek területe a gyári telken emelt egyéb épületek területéhez.

A gyári telkek és épületek megszerzésére biztosított illetékmentesség azonban a fennálló illetéktörvények értelmében nem terjedhet ki a gyár céljaira szerzett tulajdonosi, tisztii- és munkáslakásokra és az ezen célra szolgáló telek-részekre és kertekre, még akkor sem, ha ezek a gyári telken vannak, vagy ezzel szorosan összefüggnek. Nem terjed ki továbbá az illetékmentesség a gyári üzemhez anyagot szállító ingatlanok, mint erdők, bányák és más hasonló rendeltetéssel bíró ingatlanok megszerzésére.

14. §.

Ha a kedvezményezés időtartama alatt a kedvezményeket élvező gyár tulajdonosának személyében, illetve cégében változás áll be, a gyár áthelyezetik, végül ha a gyár üzeme a törvény alá eső újabb cikkekre kiterjesztetik, a törvény 1. §-ának b) pontjában foglalt kedvezmények az ezen változások folytán szükségessé vált joggyületekre nézve is a jelen utasítás 13. és 23. §-ában meghatározott mértékben érvényesítendők, ha az eredetileg engedélyezett kedvezmények az erre illetékes m. kir. miniszter által átruháztattak, illetve kiterjesztettek.

15. §.

A törvény 1. §-ának d) pontja alapján engedélyezett vámentesség kiterjed az állami közgyutakon, hidakon és réveken a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által közvetlenül vagy közvetve gyakorolt vámszedésre.

16. §.

A törvény 1. §-ának e) pontja értelmében a kedvezményekben részesített vállalatok az ipari célokra szükséges tisztáltlan sót az 1875. évi L. t. cikk 13. §-ában meghatározott métermázsánként 76 fillérnyi áron alul vehetik igénybe és peig a m. kir. pénzügyminiszter által kijelölendő sótermelő m. kir. bányahelyeken.

A vállalat ipari céljaira szükségelt só átengedhető mennyisége és pontos ára (rendszerint 30—40 f) az illető bányahely termelési viszonyai-

nak és üzemi költségeinek megfelelően a m. kir. pénzügyminiszter által állapították meg.

Az iparsó kiszolgáltatása alkalmából letendő biztosíték az 1875. évi L. t.-cikk 13. §-ában meghatározott 20 százalék helyett a teljes egységárú sági ár 5 százalékában állapították meg.

Az ipari célokra biztosított iparsó-mennyiséget a m. kir. pénzügyminiszter utalja ki. Az esetben, ha az iparsó denaturált állapotban utaltatnék ki, a denaturálást a vállalat költségén a sójövődéki megbízott tartozik teljesíteni.

A vállalat által átvett iparsó csak állandóan zár alatt levő helyiségben tartható és amennyiben a só denaturálva nem lett, rendszeres pénzügyi ellenőrzés alatt áll.

17. §.

A törvény 1. §-ában említett kedvezmények az összes mérvadó körülmények figyelembevételével mindenkor oly módon engedélyezendők, hogy az egyes vállalatoknak engedélyezett kedvezmények az illető iparág többi vállalatának jogos érdekeit ne sértésék. Ehhez képest, ha valamely iparcikk gyártása kedvezményezettik, az ugyanazon iparcikket előállító és a törvény követelményeinek egyébként is megfelelő vállalatok erre vonatkozólag előterjesztendő kérelmükre szintén kedvezményekben részesítendők, kivéve, ha a magyar korona országainak termelése az illető cikkben mutatózó belföldi szükségletet már túlnyomó részben fedezi.

Ezen korlátozás azonban nem vonatkozik a kivétel céljaira termelő vállalatokra, amelyeknek kizárólag kivétel céljaira szolgáló üzeméga, ha a gyártás fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatossá, még abban az esetben is kedvezményezhető, ha az illető cikk a belföldi szükségletnek megfelelő mennyiségben állíttatik elő.

18. §.

A törvény 3. §-a szempontjából, amely a munkáslakások adómentessége tekintetében intézkedik, munkásoknak tekintendők — a szó szorosabb értelmében vett ipari, mező- és erdőgazdasági munkásokon kívül — az előmunkások, gépészek, fűtők és a műegyetemi képzettséggel nem bíró művezetők, valamint a hasonló minősítéssel bíró bányamunkások is.

Munkáslakok azon osztályok, épületek és tartozékaik, amelyekben kizárólag az előző pontban említettek és hozzátartozóik laknak és amelyek kizárólag ezek által használatnak.

A törvény ezen §-ának első bekezdésében említett vállalat alatt a munkaadó-vállalat értendő. A második bekezdés az épített tekintetében korlátozást nem tartalmaz, tehát az ebben említett 20 évi ideiglenes adómentesség harmadik személyek által épített munkáslakokra vonatkozik.

19. §.

A törvény 6. §-ának a) pontja értelmében a kereskedelemügyi m. kir. miniszter fölhatalmaztatik, hogy a törvény 1. és 2. §-ában említett gyárak és ipartelepek építéséhez vagy megnagyobbításához szükséges építési anyagokat,

nemkülönbön az azok felszereléséhez és berendezéséhez szükséges gépeket, gépalkatrészeket és általában berendezési tárgyakat a m. kir. államvasutakon és az állami garanciát élvező vasutakon a jelen végrehajtási utasítás 20. §-ában részletezett önköltségek megtérítése mellett szállíthassa, illetőleg szállíttathassa.

A törvény ezen pontja alapján engedélyezhető szállítási kedvezmények csakis oly tárgyakra nézve adhatók meg, melyek a hazai termelés révén állíttatik elő, vagy amelyeknek külföldről való beszerzésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 7. §-a alapján engedélyt adott.

A törvény szempontjából építési anyagnak, a felszereléshez és berendezéshez szükséges gépek, gépalkatrészek és berendezési tárgynak általában a következők tekintendők:

Az építéshez szükséges kőanyag, kavics, homok, téglá, mész, cement, gipsz, vasszerkezetek, épületha, deszka, lé, üveg, fedőanyag, vízvezeték és egyéb csővek, villamos vezetékek; iparvágányok létesítése esetében a fentebbi anyagokon kívül a sinek, sinkapcsoló szerek, talpfák, kitérők, fordító korongok, váltó-biztosítási berendezések, továbbá az összes berendezéshez szükséges gépek, gépalkatrészek, készülékek, szerszámok, kazánok, tartányok.

Mennyiben minősíthetők netán egyéb itt fel nem sorolt tárgyak olyanoknak, melyeknek önköltségi kedvezmény engedélyezhető, arra nézve esetről-esetre a kedvezmény engedélyezése alkalmával, a mérvadó körülmények figyelembe vétele mellett a kereskedelemügyi m. kir. miniszter dönt.

20. §.

1. Az előző §-ban felsorolt teherárúként szállítandó építési és berendezési tárgyak után, amennyiben azok darabáru-osztályokba vagy az A) osztályba tartoznak: kocsi-ként és fuvarlevelenként legalább 5000 kilogramm suly után való díj-fizetés esetén 100 kilogramm- és kilométerenként 0-32 fillér egységtétl, 100 kilogrammonként 8 fillér kezelési illeték és a törvényes szállítási adó alapján esedékes viteldíjak; amennyiben pedig a kérdéses cikkek a többi kocsi-akományszályok valamelyikébe tartozának, a tényleges suly, de kocsi-ként és fuvarlevelenként legalább 10 000 kilogramm után való díj-fizetés esetén 100 kilogramm- és kilométerenként 0-20 fillér egységtétl, 100 kilogrammonként 4 fillér kezelési illeték és a törvényes szállítási adón alapuló díj-tételek fognak számíttatni.

Legcsekélyebb illeték gyanánt 100 kilogrammonként 8 fillér fizetendő.

2. A felsorolt építési anyagoknak az ipar- és bányavágányokon, valamint a nyílt pályán való díjszámítására nézve a következő szabályok a mérvadóik:

a) A magánfelek tulajdonát képező ipar- és bányavágányokon az illető vágánytulajdonossal kötött üzemi-tel szerződésben megállapított kocsi-alkíttási illetékek alkalmazandók.

Oly esetekben azonban, midőn a nyílt vonal-ból kiágazó s magánfél tulajdonát képező ipar-

és bányavágányokon a szomszéd állomásig egy összegben kifejezett, tehát az államvasúti nyílt vonalra eső illetéket is magában foglaló kocsikiállítás díj van szerződésileg megállapítva, az ipar- vagy bányavágányon való szállításért az együttes díjnak 50 százaléka fizetendő.

b) Valamely államvasúti bánya- vagy egyéb mellékvágányon (összekötő parti vágány stb.), valamint a nyílt pályán be- vagy kirakandó fenntartott felsorolt építési anyagok díjszámítása következőleg eszközözendő:

Oly esetekben, midőn az építési anyagok az államvasutak nyílt vonaláról, vagy nyílt pályának tekintendő bánya- vagy egyéb mellékvágányról egyes kocsiakományokban szállítatnak, ezek után a m. kir. államvasutak helyi díjszabásának illető szakaszaiban meghatározott illetékek 50 százalékkal mérsékelve alkalmazandók, mi mellett egyebekben az ezen szakaszokban foglalt határozmányok mérvadóak.

Ugyanezen díjszámítás alkalmazandó az építési anyagoknak a leadási állomásról a nyílt pályára való kiállítására nézve. Amennyiben azonban a kiállítás oly rakodóhelyre történik, mely használható kiterővel bír, melyre tehát a szállítás a rendes vonatokkal eszközölhető, ez esetben a díjszámítás az egyes kocsiakományokban szállított építési anyagok után, a tényleges díjszabási távolság alapul vételével, az illető kiterőig alkalmazandó.

3. Az önköltségi viteldíjak alkalmazása mellett a szállítványok be- és kirakásáról a kedvezményt igénybe vevő fél saját költségén tartozik gondoskodni.

4. Amennyiben a jelen utasítás másképpen nem határoz, a szóban levő szállítványok tekintetében általában a m. kir. államvasutak helyi díjszabásában foglalt határozmányok mérvadóak, mihez képest a felderülő mellékilletékek, valamint külön teljesítményekért díjszabásilag fennálló egyéb illetékekre (mint például hidvám, átrakodási, átszállítási, mérlegelési és pótilletékek stb.) vonatkozólag díjszabásilag fennálló határozmányok a jelen szakasz által nem érintettek, illetve az említett szállítványok után is díjszabás szerűen fizetendők. (Folyt. köv.)

Hírek.

— 2509 eln. sz. **Értesítés.** Első Ferenc József apostoli királyunk Ó Felsége születésének ez évi évfordulati napján, folyó augusztus hó 18-án, vasárnap a reformátusok nagytemplomában reggeli 8, a római kath. templomban reggeli 9 és az izraeliták imaházában (Deák Ferenc-utca) délelőtt 10 órakor hálaadó istentiszteletek tartatnak, amiről tisztelettel értesítem. Gyülekezés a városháza nagy tanácstermében reggeli hét és fél órakor. Debreczen, 1907 augusztus 10. Kovács József, polgármester.

— **Országos Tisztviselő Takarékpénztár.** Néhány hét óta országos agitáció folyik a magyarországi tisztviselők között, melynek célja egy országos tisztviselő takarékpénztár felállítása Budapesten. A szorgalomnak jelentős sulyt ad a körülmény, hogy az Országos Tisztviselő Szövetség erkölcsi támogatásával történik. Az alakítandó pénztár

célja az utóbbi időkben oly egészségtelen módon felszaporodott uzsorás szövetkezetek karmai közül megmenteni a tisztviselőket, azoknak adósságait konvertálni, általában anyagi helyzetüket javítani. A központ egy részvény névértékét igen csekély összegben, 20 koronában állapította meg, éppen azon céllal, hogy a kisebb tisztviselőknek is alkalom nyujtsion részvényvételre. A pénztár létesítése érdekében Révész Odón szövetési titkár Debreczenbe is eljött, hogy az eszmét terjezsse s a tisztviselők figyelmét felhívja a takarékpénztár megvalósításának elősegítésére.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/1—20b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685 I—20b—3b—1/1—a	hrszámmal jelölt része	292 négyszögöl.
2. " 5685 I—20b—3b—1/1—b	" " " " "	292 " " "
3. " 5685 I—20b—3b—1/1—c	" " " " "	292 " " "
4. " 5685 I—20b—3b—1/1—d	" " " " "	292 " " "
5. " 5685 I—20b—3b—1/1—e	" " " " "	293 " " "

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A+156. hrsz. 5685/1—20 b—3b—1/2 hrsz. ingatlanak 5685/1—20b—1/2—a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. fő sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelési számdékokkal azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.

240. Hájdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánjától.
1907. vsz. sz.

Pályázati hirdetés.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál a házipénztári ellenőri állás üresedett meg. Ezen állás, mely évi 2000 korona fizetésből és 400 korona lakspénzből álló javadalmással van egybekötve, Debreczen szabad királyi város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen fog választás útján betöltetni.

Felíhvom mindazokat, akik erre az állásra pályázni kívánnak s az 1883. évi I. t.-c. 18. §-ban körölrirt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi szeptember hó 1-ső napjának délelőtt 12 órájáig annyival is inkább benyujtsák, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyitattik.

Debreczen, 1907 augusztus 1.

Weszprémy Zoltán s. k.

főispán.

222/1907. vrs. sz.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál egy rendőrfőkapitánysági iktatói állás jött üresedésbe, mely állás Debreczen sz. kir. városnak az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi bizottsági rendes közgyűlésén választás útján fog betölteni.

Ezen állás évi 1500 korona fizetés és 300 kor. lakbérből álló javadalmazással van egybekötve. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni

óhajtják s a törvényben előírt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt válszmány elnökehez folyó évi augusztus hó 21. napjának délután 5 órájáig annyival is inkább benyújtják, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fogják.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyitattik.

Debreczen, 1907 július hó 17.

Weszpremy Zoltán,
főispán.

11.242. szám.
1907.

Versenyárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által építendő tanyai iskolák építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalás hirdetettik.

Öt tanyai iskola építési munkái biztosítatnak és pedig:

1. Az „Ebesen”.
2. A „Nagycserén”.
3. A „Szepesen”.
4. A „Hegyesen”.
5. A „Pacson”.

A tanyák helye a városi mérnöki hivatalnál kitért térképen megtekinthető.

Egy tanyai iskola építési munkái a következő végösszegekkel vannak előírnyozva:

	Iskola és lakás		Istálló		Sertés- és tyúk ól		Őrszék		Kert és sűtő-kemence		Összesen		
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
I. Kőműves munka	5756	97	921	60	—	—	143	58	70	—	7908	72	
II. Tetőfedő	1230	15	—	—	—	—	—	—	—	—	4487	12	
III. Ács	4105	12	382	—	150	—	300	—	1430	—	487	70	
IV. Búdógos	487	70	—	—	—	—	—	—	—	—	1241	20	
V. Asztalos, lakatos, mázóól, üveges munka	1241	20	—	—	—	—	—	—	—	—	96	—	
VI. Szobafestő munka	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	689	—	
VII. Különfélék	689	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	753	—
Összesen	13,606	14	1,367	60	150	—	443	58	1,500	—	17,067	32	

azaz tizenhátezerhatvanhét korona 32 fillér.

Ajánlatok iskolánként külön egy iskola összes munkáira fogadtatnak el s munkanemenkénti ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlat bármelyik iskolára külön és önállóan is, de az összes iskolákra együtt is tehető.

Ajánlatot tehet minden kellő képesítéssel bíró debreczeni iparos.

Ajánlattevő köteles az előírt összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénzül f. évi augusztus hó 20. délelőtt 10 óráig a házipénztárnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlat számtételei számmal és betűvel kiírandók. Általában az ajánlatoknak olvasható írással kell kiállítva lenni s kétséget támasztható kifejezéseket ne tartalmazzon.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervek, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zártajánlatok f. 1907. évi augusztus hó 21-én délelőtt 11 óráig a polgármesteri hivatalba nyújtandók be s augusztus hó 21-én délelőtt 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, a feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Minden ajánlattevő ajánlatával a felbontástól számított három hónapig kötelezettségben marad.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon válasszon, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

A helyszíni rajztervek, költségvetés és vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b., II. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1-ig) megtekinthetők s ugyanott a kívánt felvilágosítások megadatnak.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1907. évi július hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.